

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav anglického jazyka a didaktiky

Bc. Andrea Hermanová, Politeness Strategies in Foreign Students' Written Requests
Magisterská diplomová práce, Ústav anglického jazyka a didaktiky, FF UK Praha,
leden 2018. Posudek vedoucího práce

Téma diplomová práce si Andrea Hermanová zvolila sama a využila přitom jedinečné možnosti přístupu k emailům, v nichž zahraniční studenti komunikují s fakultou. To jí umožnilo provést výzkum, který je svým způsobem jedinečný. Jde o zkoumání jedné z nejrozšířenějších forem komunikace v současnosti, jejíž stylistická norma však není dosud ustálena a teprve vzniká, stejně jako její lingvistický výzkum. Vzhledem k tomu, že obsah emailů (žádost o doklad), status odesílatelů (student) a doba zaslání jsou všem emailům společné, poskytuje soubor 200 emailů, které diplomantka shromáždila, unikátní příležitost srovnávat zdvořilostní strategie rodilých a nerodilých mluvčích angličtiny, zdvořilostní strategie nerodilých mluvčích angličtiny s různou mateřštinou (francouzština, němčina) a zdvořilostní strategie mužů a žen.

Zaměření na zdvořilostní strategie logicky vyplývá z povahy emailů (žádost) stejně jako volba teoretického rámce. V kap. 2 Theoretical background diplomantka proto podrobně popisuje koncepci face management autorů Brownové a Levinson, která na rozdíl od jiných teorií zdvořilosti nabízí konkrétní a podrobný popis zdvořilostních postupů aplikovatelný na evropské jazyky. Spolu s tím probírá i pojmy, z nichž tato koncepce vychází (Face a griceovský kooperační princip) nebo s ní souvisí (mluvní akty). Vedle toho vysvětluje i další teoretický aspekt, s nímž v rozboru emailů pracuje, vztah mezi zdvořilostí a škálou ne/přímosti žádosti Blum-Kulkové.

Kap. 3 Materials and Methodology dobře ukazuje, s jakými těžkostmi se musela autorka vypořádat. Kromě výběru srovnatelného vzorku emailů a vhodného vzorku žadatelů (obojí představovalo poměrně náročný úkol) se jako hlavní problém a úkol ukázal být analytický popis struktury emailů, který by umožnil jejich smysluplné srovnávání. Autorka email představující žádost rozdělila na několik částí: úvod (oslovení), vlastní žádost, kterou tvoří jádro (head act) a podpůrné části (argumenty), a závěr, tvořený zdvořilostní frází (send-off), poděkováním a jménem (podpisem).

Kap. 4 Analysis přináší podrobný a systematický rozbor zjištění a v principu vytěžuje z dat vše, co se dalo. Mapuje celkovou i relativní distribuci zdvořilostních strategií v jádru žádostí (head acts) a jejich podpůrných částech (supporting arguments), analyzuje míru (ne)přímosti žádostí, rozebírá úvody a závěry emailů, hledá korelace mezi charakterem všech tří částí emailu (úvod-vlastí žádost-závěr), provádí srovnání žádosti podle genderu a podle toho, zda jde o rodilé a nerodilé mluvčí, a srovnává i žádosti nerodilých mluvčích s různou národností.

Je třeba také zmínit počet položek, které diplomantka v emailech identifikovala a hodnotila. Přestože emailů je „jen“ 200, množství analyzovaných prvků je několikanásobně větší. Logicky emaily obsahují 200 jádrových žádosti (head act requests), ale celkový počet použitých strategií, kterých může být v jednom emailu několik (jak v head acts, tak v supporting arguments), činí celkem 778 položek (viz Table str. 33). K tomu patří další jevy, jako directness strategy types (200 položek, str. 45) a aggravating moves (47, str. 32). Přičteme-li dále počet zkoumaných openings (200, str. 48), closings (97, str. 50) a send-offs (156, str. 52), dospějeme k číslu **1478 položek!** Ovšem tyto položky byly navíc porovnávány

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav anglického jazyka a didaktiky

z hlediska rodilých a nerodilých mluvčích, z hlediska rodilých mluvčích dvou národností a z hlediska genderu. Celkový počet položek a korelací je proto ohromující a výrazně převyšuje standardní požadavky na diplomovou práci.

Kap. 5 Conclusions vcelku adekvátně podle mého soudu shrnuje výsledky zjištění. Jistě by mohly být popsány obšírněji, ale právě pro značný objem dat by to znamenalo překročit rozsah diplomové práce.

Práci uzavírá bibliografie, kterou se až na pár drobností podařilo dotáhnout na úroveň požadovanou v odborných časopisech (z hlediska kvantity i přesnosti), a dvě přílohy: pedagogicky a pragmaticky cenný text Email Etiquette Document, který by měl být povinnou četbou i pro naše studenty, a kompletní vzorek emailů, což je cenný materiál pro případné další studie. Celkově lze říci, že po stránce jazykové a formální je práce zpracována velmi kvalitně a z hlediska obsahu je zajímavá a přínosná.

Připomínky: Z metodologického hlediska je klíčová strukturace emailu (3.2.1), a zejména pak žádosti – konkrétně rozlišení jádra a podpůrných částí je základem rozboru. Autorka v tomto oddílu sice „head act“ a „supporting arguments“ vymezila, ale dovedl bych si představit detailnější a exaktnější popis. Na druhé straně je pravda, že strukturaci emailu prováděla zcela samostatně. Jev, který by si v metodologické části rozhodně zasloužil podrobnější popis a výklad, jsou „aggravators“ (aggravating moves, str. 29), které jsou zde odbyty jednou větou, ačkoli jsou v analytické části poměrně podrobně rozebírány (str. 32).

V popisu, toho, co práce zamýšlí, je v názvu oddílu (3.2.2) zmíněno pouze srovnání rodilých a nerodilých mluvčích, srovnání nerodilých mluvčích různé národnosti je uvedeno jen v textu. Vypadl zcela genderový aspekt, srovnání mužů a žen se objevuje až v analytické části a v závěrech. Neškodilo by pokusit se stanovit si i určité hypotézy.

Dílní připomínky:

Označení Acronyms pro seznam zkratk není přesné – prakticky žádná z nich není striktně vzato akronym (snad jen IFID).

V obsahu mi chybí označení Appendix (jsou zde uvedeny jen části A a B), přestože v textu na konci už najdeme Appendix A a Appendix B.

V Table 4.3 došlo v průběhu oprav v řádku negative politeness k přesunu 6 položek ze sloupce off-record head acts do sloupce off-record supporting arguments, ale tato změna nebyla provedena posledním řádku dole (Total), kde se měla objevit čísla 384 312 29 53 778

V References je chybné pořadí publikací: Blum-Kulka (1987) musí přijít před Blum-Kulka, S., E. Olshtain (1984).

Závěr: Práci považuji za velmi zdařilou, autorka pracovala samostatně a pečlivě, odvedla mimořádné penzum práce, při které prokázala odborné znalosti i schopnost řešit řadu náročných úkolů, a podařilo se jí tak získat řadu původních a přínosných zjištění. Práci doporučím k obhajobě a v závislosti na průběhu obhajoby navrhuji hodnocení „velmi dobrý“ nebo „výborný“.

V Praze dne 9.1. 2018

prof. PhDr. Aleš Klégr